Нова українська школа

Будна Н.О., Гладюк Т.В., Заброцька С.Г., Шост Н.Б.

Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ

ЧАСТИНА 2

1 клас

МІЙ ВІДПОЧИНОК

МОЇ ДРУЗІ

МОЇ ДОМАШНІ УЛЮБЛЕНЦІ

МОЯ БЕЗПЕКА

КИМ Я МРІЮ СТАТИ

ТЕХНІКА В ЖИТТІ ЛЮДИНИ

У СВІТІ РЕЧЕЙ

А ВЖЕ ВЕСНА, А ВЖЕ КРАСНА

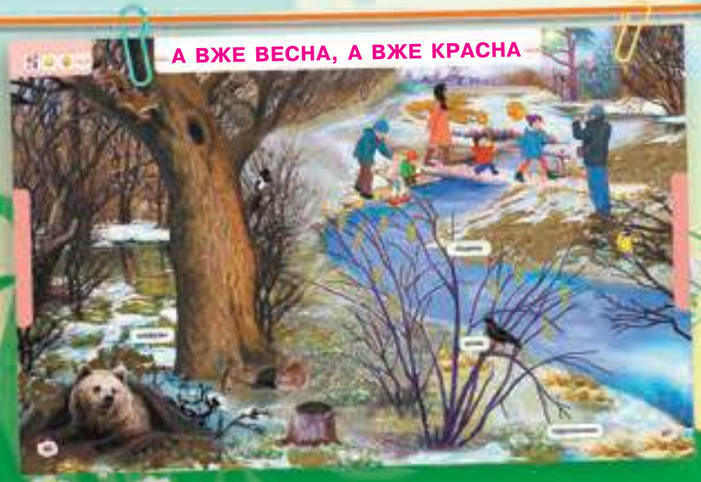

Н. О. Будна, Т. В. Гладюк
С. Г. Заброцька, Н. Б. Шост

Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ

Підручник інтегрованого курсу для 1 класу закладів загальної середньої освіти

(у 2-х частинах)

Частина 2

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України

ТЕРНОПІЛЬ
НАВЧАЛЬНА КНИГА — БОГДАН
2018

УДК 3:502.2:613.955:37.035.3(075.2)
Б90

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
(наказ Міністерства освіти і науки України від 06.07.2018 №734)

ВИДАНО ЗА ДЕРЖАВНІ КОШТИ. ПРОДАЖ ЗАБОРОНЕНО

Будна Н. О.

Б90 Я досліджую світ : підручник інтегрованого курсу для 1 кл. закладів загальн. серед. освіти : у 2 ч. Ч. 2 / Н. О. Будна, Т. В. Гладюк, С. Г. Заброцька, Н. Б. Шост. — Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2018. — 96 с. : іл.

ISBN 978-966-10-5389-1

Підручник за своїм змістом відповідає Державному стандарту початкової освіти та типовим освітнім програмам.
Для учнів 1 класу.

УДК 3:502.2:613.955:37.035.3(075.2)

Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена в будь-якому вигляді без дозволу видавництва.

ISBN 978-966-10-5389-1

© Будна Н. О., Гладюк Т. В.,
Заброцька С. Г., Шост Н. Б., 2018
© Навчальна книга – Богдан, 2018

Освітні галузі:

— громадянська та історична

— соціальна і здоров'язбережувальна

— природнича

— технологічна

Дорогий першокласнику!
Дорога першокласнице!

Пропонуємо продовжити захоплюючу мандрівку з наступною частиною підручника «Я досліджую світ».

На її сторінках ти знайдеш відповіді на запитання: що таке Батьківщина? Як поводитися у громадських місцях? Кого можна назвати друзями? Що означає бути милосердним? Як досягти успіху у навчанні? Перед тобою розкриється велич і багатство природи рідного краю, її краса та різноманітність.

Сподіваємося, тобі сподобається наша спільна мандрівка.

Умовні позначення:

— поміркуй, виконай завдання

— послухай (прочитай)

— попрацюй у парі

— дослідй́

— попрацюй у групі

— пограй у гру

— електронний додаток

ВІДПОЧИНОК

АКТИВНИЙ І ПАСИВНИЙ ВІДПОЧИНОК

1. Поміркуй, чому після навчання потрібно відпочивати.

2. Розгляньте малюнок на с. 4-5. Обговоріть, як відпочивають учні під час перерви. Чи всі діти поводяться безпечно? Хто відпочиває активно, а хто — пасивно? Який відпочинок, на вашу думку, зміцнює здоров'я?

3. За поданими малюнками розкажи, чим займаються діти у вихідні.

4. Розкажіть одне одному, чим ви любите займатися у вільний від навчання час. Чому? Чи корисно це для здоров'я?

5. Поміркуйте, чому сон корисний для здоров'я.

6. Пограйте в гру «Пантоміма». Один із гравців (ведучий) жестами та рухами тіла зображує певне заняття, інші — відгадують. Той, хто відгадає першим, стає ведучим.

ПОВЕДІНКА У ГРОМАДСЬКИХ МІСЦЯХ

1. За малюнками розкажи, де діти проводять вільний від навчання час. Чи буваєш ти у театрі (кінотеатрі), на концертах, у музеї, в бібліотеці? Яких правил поведінки там слід дотримуватись?

2. Розгляньте малюнок. Обговоріть, які правила поведінки в театрі порушили діти.

3. За поданими знаками складіть правила поведінки:

1 група — в музеї; *2 група* — в театрі під час вистави.

1)

2)

ЯК ПОКРАЩИТИ СВІЙ НАСТРІЙ

1. Які почуття переживають зображені діти? Коли у тебе виникали подібні почуття?

страх

сум

гнів

радість

нудьга

здивування

2. Розгляньте малюнок на с. 4-5. Визначте, у кого з дітей гарний настрій, а в кого — поганий. Обговоріть, які почуття переживає вчителька. Чому? Що ви можете порадити дітям, які нудьгують, не знають, чим зайнятися на перерві?

3. Розкажи за малюнками, як можна покращити собі настрій. Чому кожен свій день варто починати з усмішки?

4. Підготуйте паперові кружéчки. За допомогою кольору відобразіть на них почуття, які…

1 група — покращують настрій;

2 група — погіршують настрій.

Використайте наступні кольори: *жовтий* — радість, *червоний* — гнів, *зелений* — здивування, *синій* — спокій, *сірий* — нудьга, *коричневий* — смуток.

ЯЛИНКА

Виготов з паперу ялинку за поданим зразком. Прикрась її кружечками, які покращують настрій.

1. 2. 3. 4. 5. 6.

ДРУЗІ

ХТО ТАКІ ДРУЗІ

1. Розкажи, чи є у тебе друзі. Як їх звати? Чому ти вважаєш їх своїми друзями?

2. Розгляньте світлини на с. 10-11. Обговоріть, де зображені друзі. Чому ви так вирішили?

3. Прочитай слова. Обери назви рис характеру, які тобі хотілось би бачити у своїх друзях. Які з цих рис є у тебе? Що ще тобі подобається в людях?

4. Поміркуйте, з ким із зображених дітей вам буде цікаво й корисно дружити. Чому ви так вважаєте?

5. Кого з героїв своїх улюблених мультфільмів та казок ти можеш назвати справжніми друзями? Поясни, чому.

ПРАВИЛА ТОВАРИШУВАННЯ

1. Для чого, на твою думку, потрібні друзі?

2. Що повинен робити справжній друг? Обговоріть, які з цих стрічок можна вплести у віночок дружби.

3. Доповніть речення.
Справжній друг — це той, хто… Він має бути… Друг завжди…

4. Розіграйте ситуацію знайомства зі своїм ровесником (своєю ровесницею). Як потрібно повестися, щоб у майбутньому ви стали справжніми друзями?

5. Розглянь світлини, на яких зображено непорозуміння між дітьми (с. 10-11). Чому виникають подібні ситуації? Що ти можеш порадити цим дітям? До кого звернешся по допомогу, якщо тебе образили?

6. Послухай (прочитай) мирилку. Для чого потрібні такі вірші?

Каламутиться вода.
Посваритись — то біда.
Гарна справа — помиритись,
вірним другом залишитись.

Юля Хандожинська

ДІВЧАТКА І ХЛОПЧИКИ

1. Поміркуйте, чи можуть дружити між собою хлопчики та дівчатка.

2. Розгляньте світлини. Обговоріть, хто з дітей поводиться правильно, а хто — ні. З ким із них ви хотіли б товаришувати?

3. Розіграйте сценку:

1 група — вибачення перед другом (подругою) за ненавмисну образу;

2 група — подяки другові (подрузі) за надану допомогу.

4. Які із зображених предметів будуть цікаві і хлопчикам, і дівчаткам? У які ігри хлопчики та дівчатка можуть грати разом?

5. Пограйте у гру «Вовк та гуси».

ПОДАРУНОК ДЛЯ ДРУГА (ПОДРУГИ)

Виготов витинанку за поданим зразком і прикрась нею рамку.

1.

2.

3.

4. 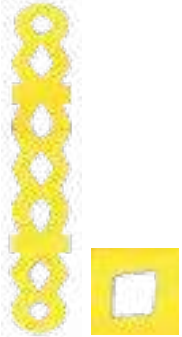

5. 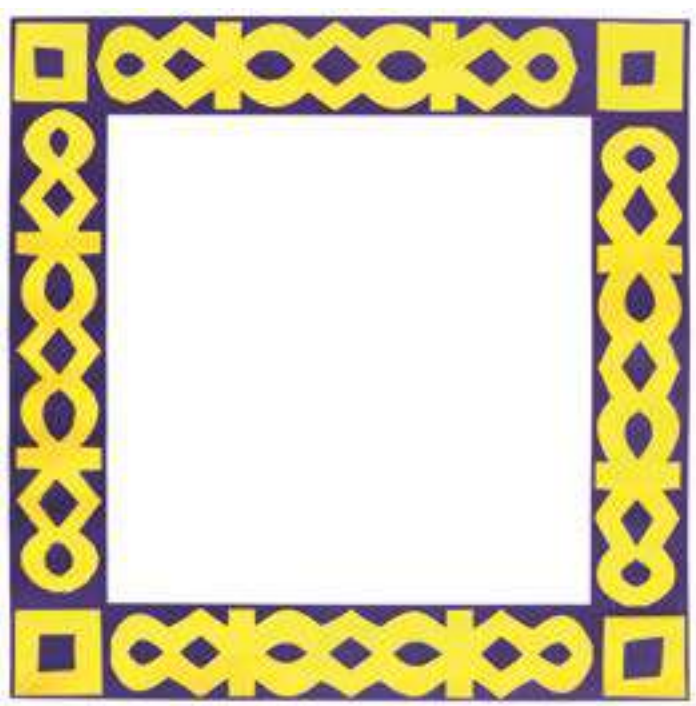

МОЇ ДОМАШНІ

кіт

хом’як

собака

папуга

морська свинка

канарка

акваріумні рибки

УЛЮБЛЕНЦІ

алое

кактус

пеларгонія

бегонія

каланхое

хлорофітум

сенполія

традесканція

цикламен

ДОМАШНІ УЛЮБЛЕНЦІ

1. Розглянь малюнки на с. 16. Назви́ тварин, які найчастіше є домашніми улюбленцями дітей. Поміркуй, що їм потрібно для життя.

2. Поспостерігай за поведінкою домашніх тварин (власних або чужих).

3. Уявіть, що зображені тварини — ваші друзі. Придумайте їм клички. Розкажіть, як би ви доглядали:

1 група — за котиком;

2 група — за собакою.

1.

2.

4. Поміркуй, які ще тварини можуть бути домашніми улюбленцями. Які тварини є у тебе? Розкажи про них (або про тих, кого тобі хотілося б мати).

КОТИК

Виліпи з пластиліну котика за поданим зразком.

1.

2.

3.

4.

БЕЗПЕЧНА ПОВЕДІНКА З ДОМАШНІМИ ТВАРИНАМИ

1. Розгляньте малюнки. Кого ви назвали б справжнім другом тварин, а кого — ні? Висловте своє ставлення до дій цих дітей.

2. Поміркуй, звідки беруться бездомні тварини. Як їм можна допомогти?

3. Коли тварини можуть бути небезпечними? За малюнками складіть правила безпечної поведінки з тваринами.

4. Обговоріть, до кого слід звернутися, якщо вас травмувала тварина.

КІМНАТНІ РОСЛИНИ

1. Розглянь малюнки на с. 17. Прочитай на́зви кімнатних рослин. Чому ці рослини називають кімнатними? Поміркуй, чому їх вважають «зеленими друзями» людини.

2. Позмагайтеся між собою, хто впізнає більше кімнатних рослин за зображеними частинами.

1.

2.

3.

4.

5.

7.

3. Поміркуйте, що необхідно для життя кімнатним рослинам. За малюнками розкажіть, як потрібно доглядати за ними.

4. Розкажи, які кімнатні рослини є у тебе вдома. Яка з них твоя улюблена? Чому?

БЕЗПЕКА ІГОР ТА РОЗВАГ

1. Розглянь малюнок на с. 22-23. Розкажи, де граються діти. Які місця безпечні для ігор та розваг? Кому з дітей загрожує небезпека? Чому не можна брати до рук брудні пляшки, шприци, бляшанки, невідомі предмети?

2. Як ти вчиниш, коли тобі запропонують погратися за межами двору в незнайомому місці?

3. Розглянь зображені предмети. Поміркуй, чому гратися ними небезпечно.

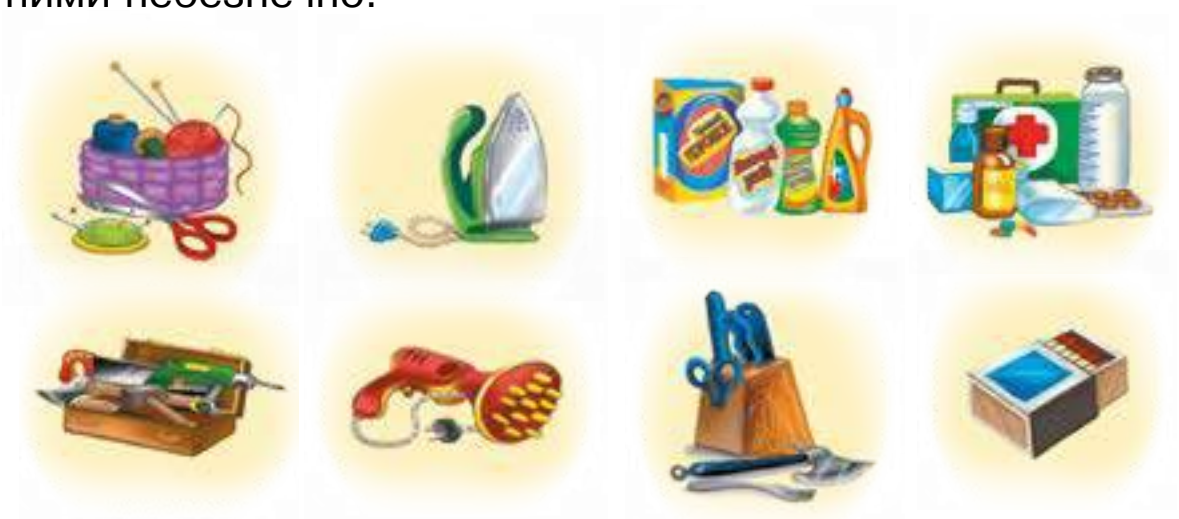

4. Розгляньте малюнки. Обговоріть, які місця в оселі небезпечні для розваг. Чому не можна гратися на балконі, біля відчинених вікон?

5. За поданими знаками складіть правила безпечної поведінки:

1 група — на подвір'ї;

2 група — в помешканні.

1.

2.

6. Розкажіть одне одному, де ви граєтеся зі своїми друзями, чи дотримуєтесь правил безпечної поведінки.

МОЇ ДІЇ В НЕБЕЗПЕЧНИХ СИТУАЦІЯХ

1. За малюнками розкажи, яка небезпека загрожує дітям.

У разі виникнення будь-якої загрози не панікуй!
Зателефонуй батькам або виклич
допомогу за номером

112.

Чітко назви адресу (вулицю, дім, квартиру),
своє прізвище, ім'я.

2. Розіграйте розмову по телефону між працівником служби порятунку та людиною, яка потрапила в біду.

3. Обговоріть, чому не можна без потреби телефонувати за номером 112.

4. Розглянь малюнок. Як потрібно поводитися на екскурсії, щоб не відстати від класу (групи)?

5. За поданими малюнками складіть правила поведінки для тих, хто загубився у незнайомому місці.

6. Розіграйте сценки звернення по допомогу, якщо хтось із вас заблукав, загубився, відстав від класу.

7. Поміркуй, чому не можна звертатися по допомогу до випадкових людей.

РІШЕННЯ І НАСЛІДКИ

1. Розглянь схему. Чому, перш ніж щось зробити, завжди потрібно подумати про наслідки своїх дій?

РІШЕННЯ — ВЧИНОК — НАСЛІДОК

2. Розгляньте малюнки. Поміркуйте, яке рішення потрібно прийняти в кожній ситуації.

3. Поміркуй, хто із зображених героїв казок прийняв правильне рішення.

4. Обговоріть:

1 група — яким буде наслідок, якщо неуважно слухати пояснення вчителя на уроці;

2 група — яке рішення потрібно прийняти, коли хтось запропонує піти гуляти без дозволу батьків;

3 група — як потрібно діяти, коли незнайома людина дає вам іграшки, цукерки тощо.

БУДИНОК

Виготов із деталей конструктора будиночок за поданим зразком.

скрипаль

балерина

фотограф

садівник

водій

пекар

МРІЮ СТАТИ

пожежник

військовослужбовець

космонавт

перукар

програміст

гончар

РІЗНОМАНІТНІСТЬ ПРОФЕСІЙ

1. Чому люди працюють? Як праця впливає на добробут людей?

2. Розгляньте світлини на с. 30-31. Люди яких професій на них зображені? Що допомогло вам це визначити? Чим корисна кожна з названих професій?

3. Поміркуй, людям яких професій знадобляться зображені предмети.

4. Розглянь малюнки. Назви́ професії людей, які щодня дбають про тебе у школі.

5. Розкажіть одне одному, де працюють ваші батьки. Хто вони за професією? Що роблять?

Я БУДУ УСПІШНОЮ ЛЮДИНОЮ

1. Яку професію ти мрієш обрати в майбутньому? Що тобі відомо про цю професію? Чим вона важлива?

2. Послухай (прочитай) вірш. Ким хочуть стати діти? Що вони мають робити для здійснення своїх мрій?

Заповітні мають мрії
Іра, Петрик та Марія:
— Хочу лікарем я стати,
щоб усім допомагати.
— А я мрію про польоти —
хочу стати я пілотом.
— Я навчусь на скрипці грати —
музикантом мрію стати.
В школі треба добре вчитись
і доволі потрудитись,
щоб здійснилися ці мрії
Ірі, Петрика, Марії.

Наталя Шост

3. Прочитай слова. Які риси характеру допоможуть тобі в майбутньому опанувати улюблену професію? Які з них, на твою думку, уже властиві тобі?

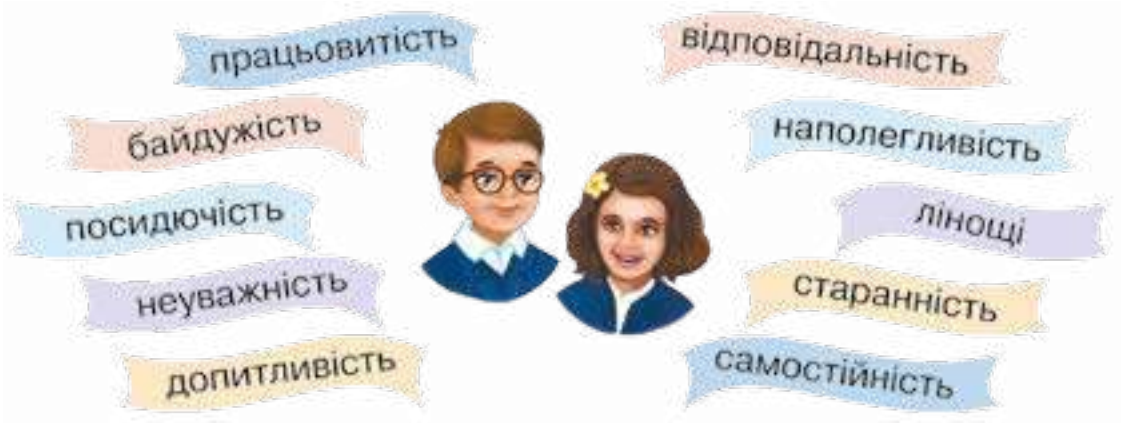

4. Розглянь світлини. Чи можна назвати зображених людей успішними? Чим вони прославили Україну? Пофантазуй, про що ці люди мріяли в дитинстві, чим захоплювались.

Ліна Костенко

Джамала

Олександр Усик

Леонід Каденюк

НАЙВАЖЛИВІШІ ВИНАХОДИ ЛЮДСТВА

1. Розгляньте малюнки. Спробуйте уявити, як люди в давнину жили без цих речей. Поміркуйте, що із зображеного стало першим відкриттям людини. Який винахід вважають одним із найважливіших для людства? Чому?

2. За поданими малюнками підготуйте розповідь про історію винайдення кулькової ручки.

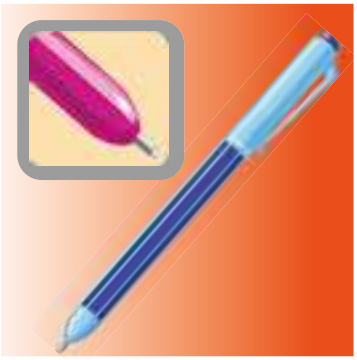

3. Уяви себе винахідником. Розкажи про свій винахід однокласникам.

КОРАБЛИК

Виготов кораблик у техніці оригамі за поданим зразком.

1.
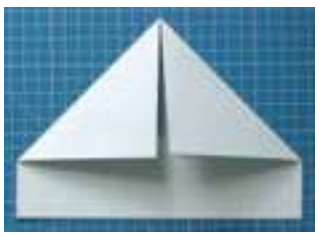
2.
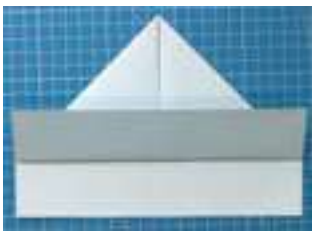
3.
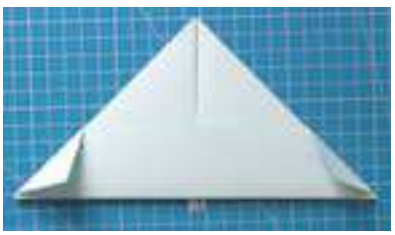
4.

5.

6.

7.

8.

в житті людини

У СВІТІ МАШИН

1. Розглянь зображення машин на с. 36-37. Які з них полегшують працю людей? Які належать до транспорту?

2. Які види транспорту ви знаєте? На с. 36-37 відшукайте і назвіть:

1 група — наземний транспорт;

2 група — водний транспорт;

3 група — повітряний транспорт.

3. Для чого призначені зображені автомашини?

4. Поміркуй, які сучасні машини замінили ці речі.

5. Розкажіть одне одному, які машини-помічники є у вас вдома.

6. Пофантазуй.

Якби у мене був робот, який …

7. Розгляньте зображення сучасних ґаджетів. Обговоріть:

1 група — чим корисні для вас ці пристрої;

2 група — якої шкоди завдає надмірне захоплення ними.

ГРОМАДСЬКИЙ ТРАНСПОРТ

1. Розглянь малюнок. Який транспорт тут зображено? Знайди місця зупинки автобуса, тролейбуса, трамвая. Що допомогло тобі їх визначити? Розкажи, який громадський транспорт є у твоєму місті (селі).

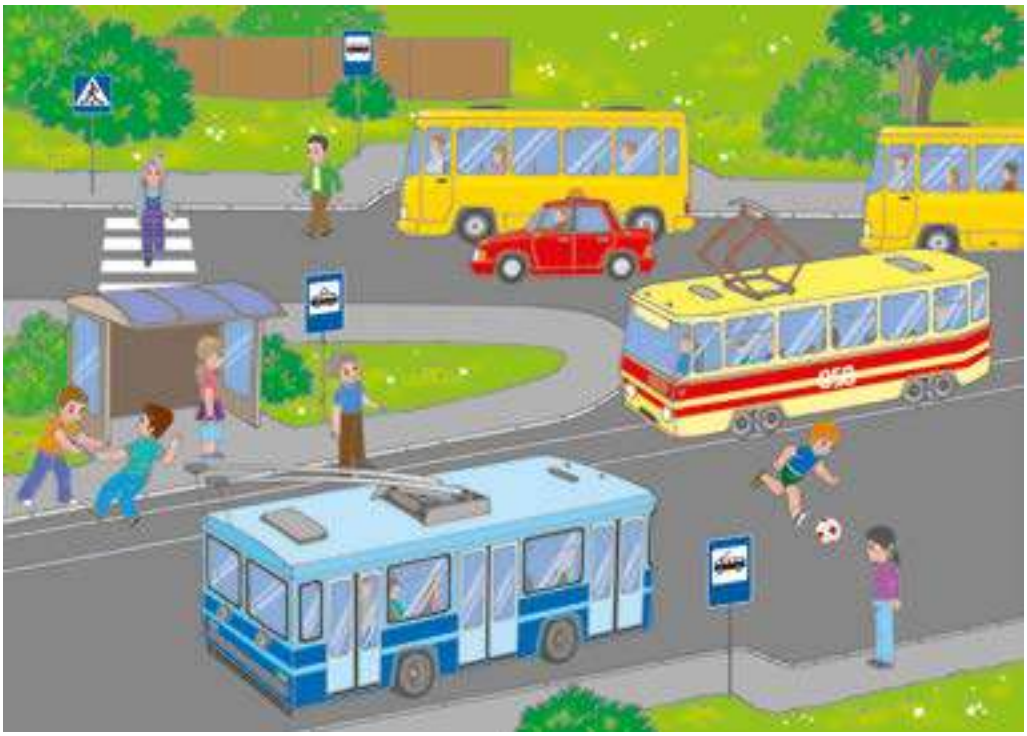

2. Обговоріть поведінку дітей на малюнку, поданому вище. Кому з них загрожує небезпека?

3. За поданими малюнками розкажіть, як користуватися громадським транспортом.

Я — ПАСАЖИР

1. Розгляньте малюнки. Обговоріть поведінку дітей у транспорті.

2. Складіть правила поведінки у громадському транспорті за поданими малюнками.

3. Пофантазуй, куди тобі хотілося б вирушити разом зі своїми батьками. Який транспорт оберете для подорожі? Чому?

ТРАНСПОРТ

Виготов із деталей конструктора машинку за поданим зразком.

1.

2.

3. 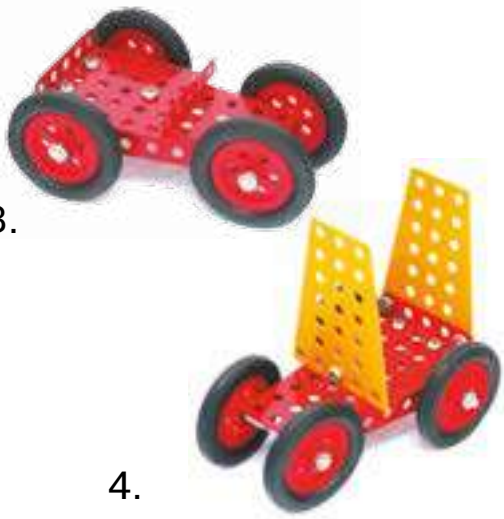

4.

5.

ЩО З ЧОГО

1. Розглянь малюнок на с. 42-43. Назви́ предмети, які є в кімнаті. Чи є подібні речі у тебе вдома? Як потрібно ставитися до речей?

2. За поданою схемою розкажіть, що з чого виготовляють.

деревина

глина

метал

пластмаса

скло

тканина

3. Дослідй́, які речі є у твоєму ранці (наплічнику). Поміркуй, чому їх треба берегти. Що ти для цього робиш?

З ЧОГО ВИГОТОВЛЯЮТЬ КНИЖКИ, ЗОШИТИ, ОЛІВЦІ

1. Розглянь книжку, зошит. Поміркуй, з чого вони виготовлені.

2. Розгляньте малюнки. Як ви можете зберегти життя деревам?

3. За малюнками обговоріть, хто з дітей правильно поводиться з книжкою, а хто — ні.

4. Розгляньте простий олівець. Дослідіть його.

1. З чого складається олівець? Що в нього всередині?

2. Розгляньте стержень олівця. Якого він кольору? Який на дотик? Проведіть олівцем по аркуші паперу. Що ви помітили? Чому олівець залишає на папері слід? Як витерти слід від олівця?

ОЛІВЕЦЬ-МАЛЮВЕЦЬ

Виготов олівець у техніці оригамі за поданим зразком.

1.

2.

3.
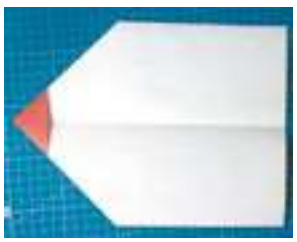
4.

5.

6.

7.
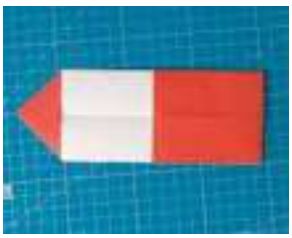
8.

шафран

А ВЖЕ КРАСНА

ОЗНАКИ ВЕСНИ

1. Розглянь малюнок на с. 46-47. Яку пору року зображено? За якими ознаками її можна розпізнати?

2. Поміркуйте, які зміни відбуваються в неживій природі навесні. Як світить Сонце? Чи високо воно піднімається? Яким стає день навесні? А ніч? Яке повітря? Колір неба? Що сталося зі снігом? ґрунтом? кригою на річці?

3. Які весняні місяці ви знаєте? Розкажіть про них.

4. Перевір народну прикмету.
Якщо зранку з'являються темні хмари, вдень буде дощ.

РОСЛИНИ І ТВАРИНИ НАВЕСНІ

1. За малюнком на с. 46-47 розкажи, що змінилося в житті рослин із настанням весни.

2. Розглянь зображення рослин, які цвітуть навесні. Що між ними спільного? Чим відрізняються?

мати-й-мачуха

підсніжник

конвалія

фіалка

кульбаба

сон

3. Назвіть зображені рослини. Які з них дерева, а які — кущі? Поспостерігайте, які зміни відбуваються в житті цих рослин навесні.

верба

каштан

яблуня

бузок

калина

4. За малюнком на с. 46-47 обговоріть, що змінилося в житті тварин із приходом весни.

5. Розгляньте світлини. Які птахи навесні повертаються з теплих країв додому? Розкажіть про весняні турботи птахів.

6. Розглянь зображення тварин. Хто з них пробудився від зимової сплячки? Поміркуй, чому навесні з'являються комахи.

ведмідь

білка

кабан

бджола

ящірка

мурашка

лисиця

їжак

вовк

ТУРБОТИ ЛЮДЕЙ НАВЕСНІ

1. Розгляньте світлини. Обговоріть, яку роботу виконують люди навесні.

2. Розглянь плака́ти. Прочитай назви весняних свят.

Великдень
(Пасха)

Свято матері

3. Розкажіть, що зазвичай українці кладуть у великодній кошик. Як вітаються у ці дні? У які ігри грають діти?

ВЕРБОВІ КОТИКИ

Виготов із паперу, вати і пластиліну аплікацію «Вербові котики» за поданим зразком.

1.

2.

3.

4.

УКРАЇНА –

МОЯ БАТЬКІВЩИНА

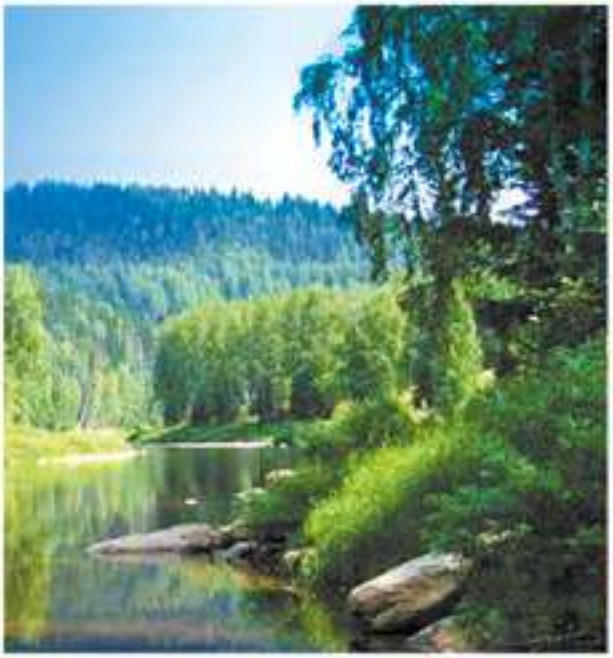

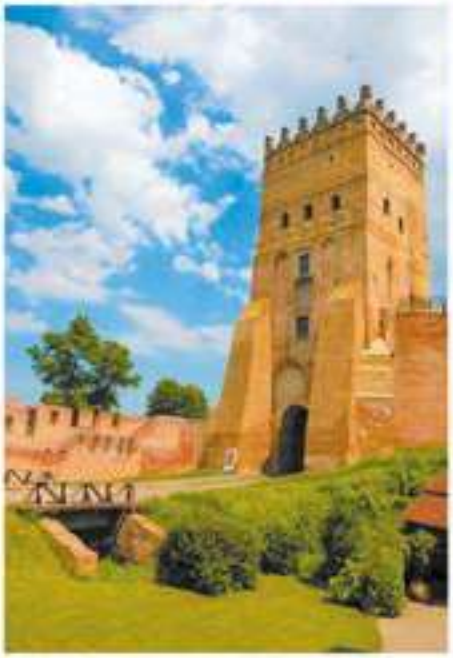

МОЯ КРАЇНА

1. Як називається країна, в якій ти живеш? Що ти знаєш про неї? Розглянь світлини на с. 52-53. Чим багата Україна?

2. Прочитай вірш. Поміркуй над походженням слова *Батьківщина*.

Це моя Україна

Зацвітає калина,
зеленіє ліщина,
степом котиться диво-луна.

Це моя Україна,
це моя Батьківщина,
що, як тато і мама, одна.

Анатолій Камінчук

3. Розгляньте світлини Києва. Що вам відомо про столицю України?

Майдан Незалежності

Софія Київська

Пам'ятник Богдану Хмельницькому

4. Прочитай легенду про заснування Києва. Чому місто отримало таку назву?

Прийшли на дніпровські пагорби троє братів: одного звали Кий, другого — Щек, третього — Хорив. І була з ними сестра Либідь. Збудували брати місто і назвали на честь старшого брата Києвом. А річку, що впадає зараз у Дніпро, стали називати Либіддю.

5. Позмагайтеся, хто назве більше міст України.

УКРАЇНА — НЕЗАЛЕЖНА ДЕРЖАВА

1. Коли в Україні відзначають День Незалежності? Чому це свято вважають найважливішим для українського народу?

24 серпня — День Незалежності України.

2. Розглянь зображення Державних символів України. Які кольори на прапорі нашої країни? Що намальовано на гербі?

3. Прочитай текст Державного Гімну України. Вивчи його напам'ять.

Ще не вмерла України і слава, і воля,
ще нам, браття молодії, усміхнеться доля.
Згинуть наші воріженьки, як роса на сонці,
запанує і ми, браття, у своїй сторонці.

Приспів:

Душу й тіло ми положим за нашу свободу,
і покажем, що ми, браття, козацького роду.

сл. Павла Чубинського, муз. Михайла Вербицького

4. Розгляньте малюнки. Хто з дітей правильно поводиться під час виконання Державного Гімну України?

5. Розглянь портрети видатних українців. Дізнайся з додаткових джерел, чим вони прославили Україну.

Тарас Шевченко

Соломія Крушельницька

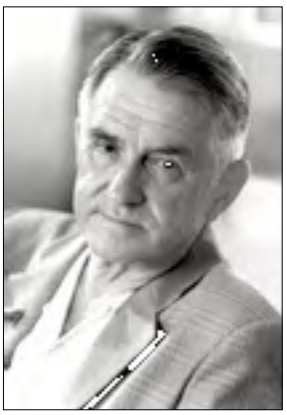

Олег Антонов

УСІ МИ РІЗНІ

1. Розглянь зображення дітей. Якої вони національності? Люди ще яких національностей проживають в Україні? Що ти знаєш про їхні традиції та звичаї?

українка

грузин

білоруска

латишка

молдаванин

єврей

2. Прочитай вірш. Яку країну поетеса вважає найріднішою? Чому? Що тобі відомо про інші країни? У яких із них ти побував (побувала)?

Різні в світі є країни,
різні люди є у світі,
різні гори, полонини,
різні трави, різні квіти.
Є з усіх одна країна,
найрідніша нам усім,
то — прекрасна Україна,
нашого народу дім.

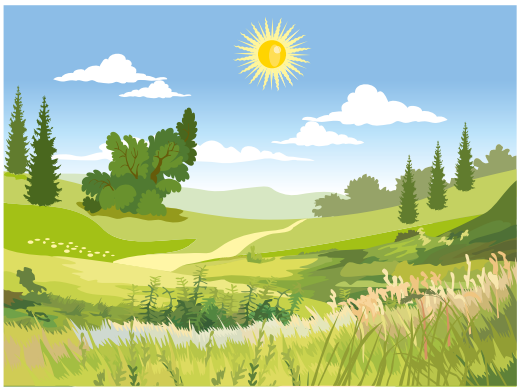

Ганна Черінь

3. Обговоріть, як потрібно ставитися до людей інших національностей. Чому?

УКРАЇНСЬКИЙ ВІНОЧОК

Виготов аплікацію «Український віночок» за поданим зразком.

МОЄ МІСТО (СЕЛО)

1. Розглянь світлини на с. 52-53. На яких із них зображено місто, а на яких — село? А де живеш ти? Розкажи.

2. Дізнайтеся:
1 група — про походження назви свого міста (села);
2 група — про видатних людей свого міста (села).

3. Наталочка і Дмитрик підготували малюнки, на яких зображені визначні місця рідного краю. Розкажи, чи є схожі місця у твоєму місті (селі).

4. Розгляньте малюнки. Що наплутав художник? Що видалося вам смішним?

1. Розглянь малюнок. Порівняй місто та село. Чим вони подібні? Чим відрізняються?

2. Розгляньте світлини цікавих природних об'єктів. Чи є щось подібне у вашій місцевості? Розкажіть про природу вашого рідного міста (села) та його околиць.

3. Уяви, що до тебе приїхали друзі з іншої країни. Що ти покажеш їм у рідному місті (селі)?

4. Поясніть прислів'я.

Де рідний край, там і рай.

ВОДНІ БАГАТСТВА

річка

море

ВОДОЙМИ УКРАЇНИ

1. Розглянь світлини на с. 60-61. Які водойми є в Україні? Яка в них вода: прісна чи солона? Розкажи, як люди використовують водойми.

2. Розгляньте зображення джерел. Поміркуйте, для чого потрібно їх облаштовувати. Уявіть, що вам необхідно упорядкувати джерело. Як би ви це зробили?

3. Розгляньте світлину найбільшої річки України. Прочитайте вірш. Які ще річки протікають територією нашої держави?

Дніпро

Річок багато в Україні,
найбільша з них — старий Дніпро!
Несе він гордо води сині,
дарує радість і добро.
Він напуває землю рідну,
щоби вона сильнішою була.
На берегах наш Київ квітне…
За все Дніпрові сивому хвала!

Наталя Шост

4. Які водойми є у місцевості, де ти живеш? Як вони називаються?

РОСЛИНИ І ТВАРИНИ ПРІСНИХ ВОДОЙМ

1. Розглянь зображені рослини. Порівняй їх.

глечики жовті

стрілолист

очерет

латаття біле

рогіз

ряска

2. Розгляньте зображення мешканців водойм. Розподіліть цих тварин на чотири групи.

окунь

рак

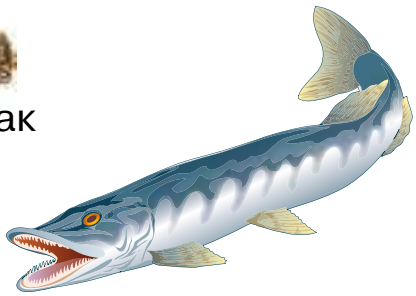

щука

жаба

сом

жук-плавунець

карась

3. Розгляньте зображення сома — найбільшої прісноводної риби України. Порівняйте сома та щуку. Що в них спільного? Чим вони відрізняються?

4. Пригадай, які тварини живуть біля водойм.

МОРЯ УКРАЇНИ

1. Чи доводилося тобі відпочивати на морі? Розкажи про свої враження.

2. Прочитай текст. Як називаються моря України?

Україну омивають Чорне та Азовське моря. Вода в них гірко-солона. Чорне море більше й глибше, ніж Азовське. Азовське — мілкіше, і тому тепліше. У морях мешкає багато видів риби. Найбільшою з них є білуга чорноморська.

Моря мають велике господарське значення.

3. Чому Азовське море тепліше за Чорне? Яка вода в морях?

4. Які рослини і тварини поширені в морях? Порівняйте білугу й акулу катран. Що в них спільного? Чим вони відрізняються?

медуза

білуга чорноморська

водорость

дельфін

акула катран

креветка

бичок

оселедець

5. Які із зображених вище тварин не належать до риб? Знайдіть інформацію про них і розкажіть однокласникам.

ЗНАЧЕННЯ ТА ОХОРОНА ВОДОЙМ

1. Розгляньте світлини на с. 60-61. Обговоріть, яке значення мають водойми для людей.

2. Поміркуй, чому водойми потрібно оберігати від забруднення. За малюнками розкажи, хто дбає про чистоту водойм, а хто — ні. Вислов своє ставлення до людей, які забруднюють водойми.

3. Яка небезпека підстерігає дітей на водоймах? Складіть правила безпечної поведінки біля водойм за поданими знаками.

БАБКИ НАД ВОДОЮ

Виготов аплікацію «Бабки над водою» за поданим зразком.

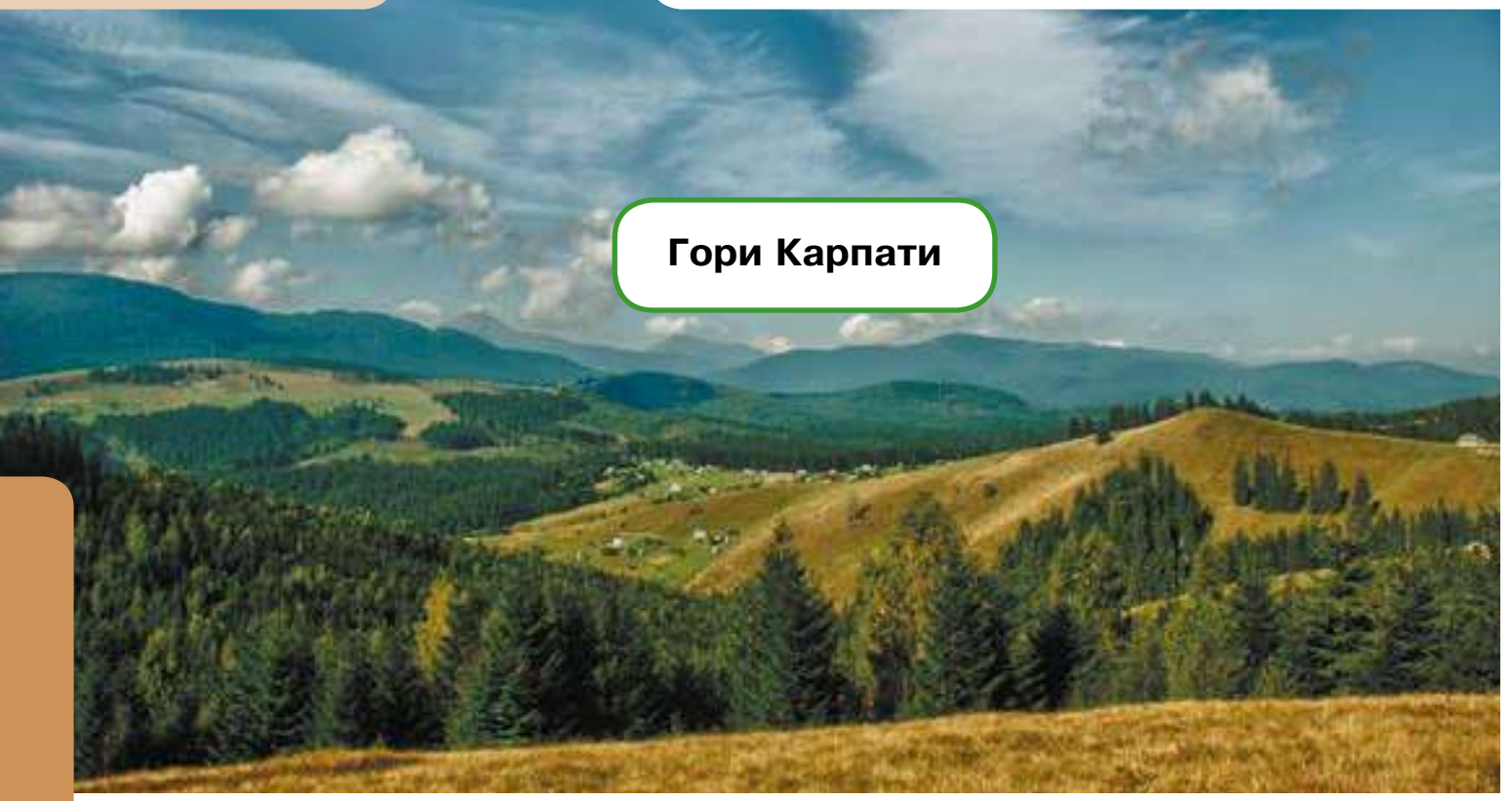
Гори Карпати

золотомушка жовточуба
лелека чорний
ведмідь бурий
махаон
форель
олень благородний

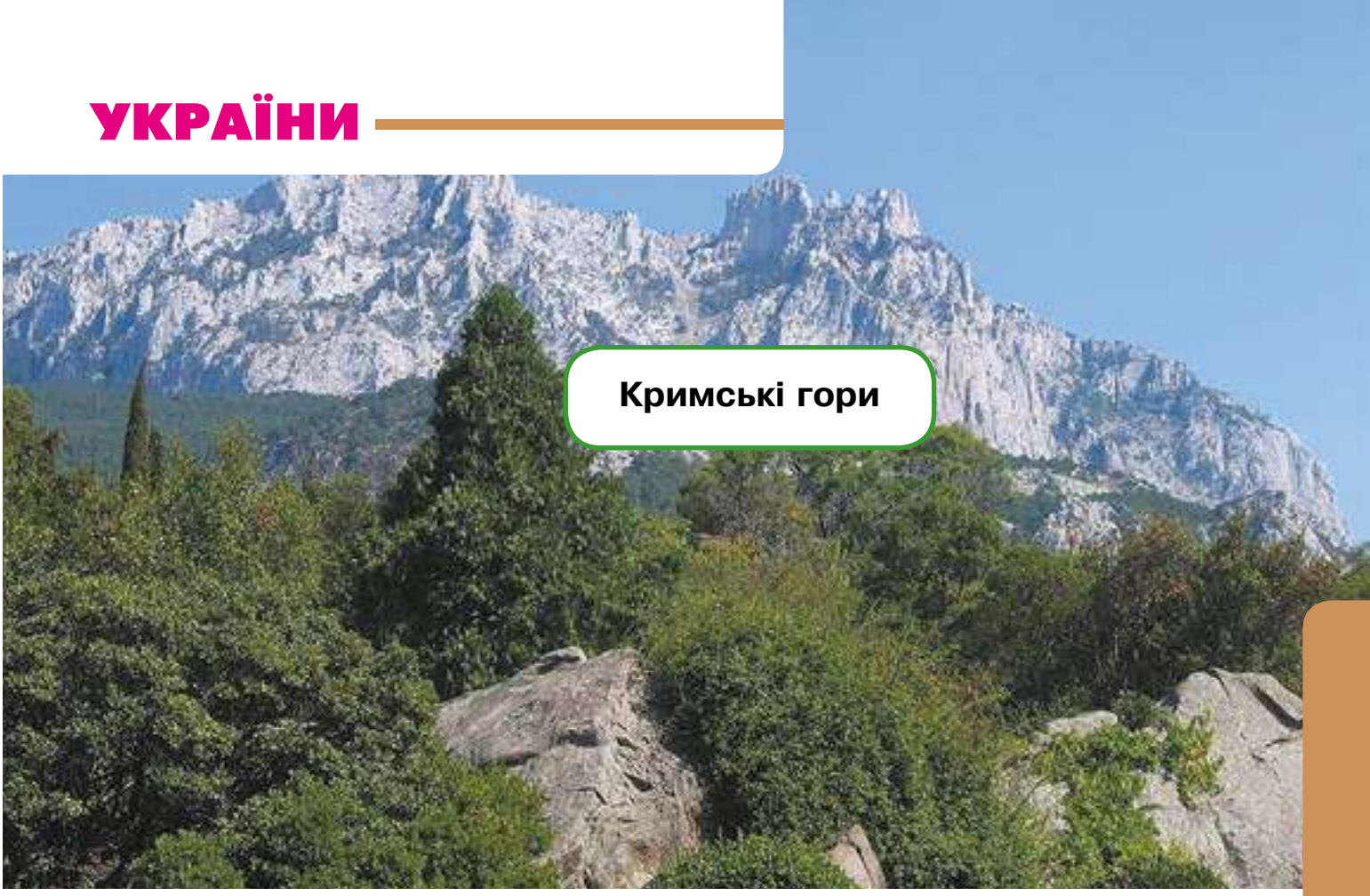
Кримські гори

турун кримський
гриф чорний
шишкар ялиновий
розалія альпійська
муфлон
козуля

У ГОРАХ УКРАЇНИ

1. Розглянь світлини на с. 66-67. Які гори є в Україні? Прочитай їх назви. Чи доводилося тобі бувати в горах? Розкажи про свої враження.

2. Розгляньте малюнки. Поміркуйте, яке значення гір в житті людини. Як слід поводитися в горах, щоб не зашкодити довкіллю?

РОСЛИННИЙ І ТВАРИННИЙ СВІТ ГІР

1. Розгляньте зображені рослини. Які з них можна побачити в Карпатах, а які — в Кримських горах?

модрина

нарцис вузьколистий

ліщина

білотка альпійська

ялина

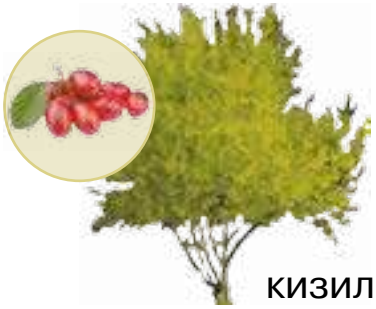

кизил

лаванда

сосна кримська

шафран вузьколистий

ялівець колючий

2. Розгляньте зображення тварин на с. 66-67. Назвіть, які тварини водяться в Карпатах, а які — у Кримських горах.

3. Розгляньте найбільшого звіра (ведмедя бурого) та найменшу пташку (золотомушку жовточубу) України. Знайдіть про них інформацію з додаткових джерел.

4. Пограйте в гру «Впізнай за описом». Один учень описує тварину або рослину, інший — відгадує її назву.

ОВЕЧКА

Виготов із пластиліну аплікацію «Овечка» за поданим зразком.

1.

2.

3.

4.

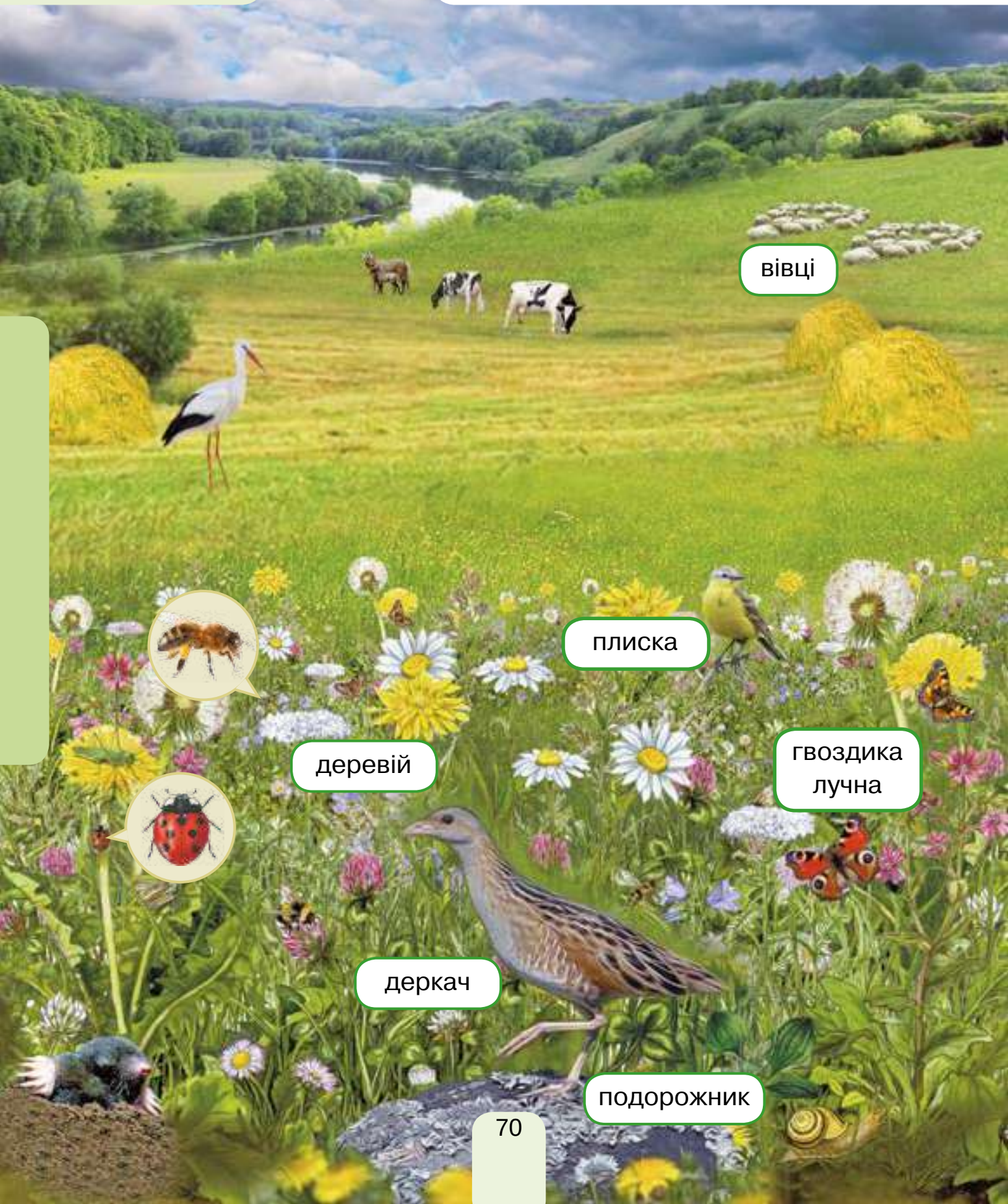
вівці
плиска
деревій
гвоздика лучна
деркач
подорожник

ПОЛЯ УКРАЇНИ

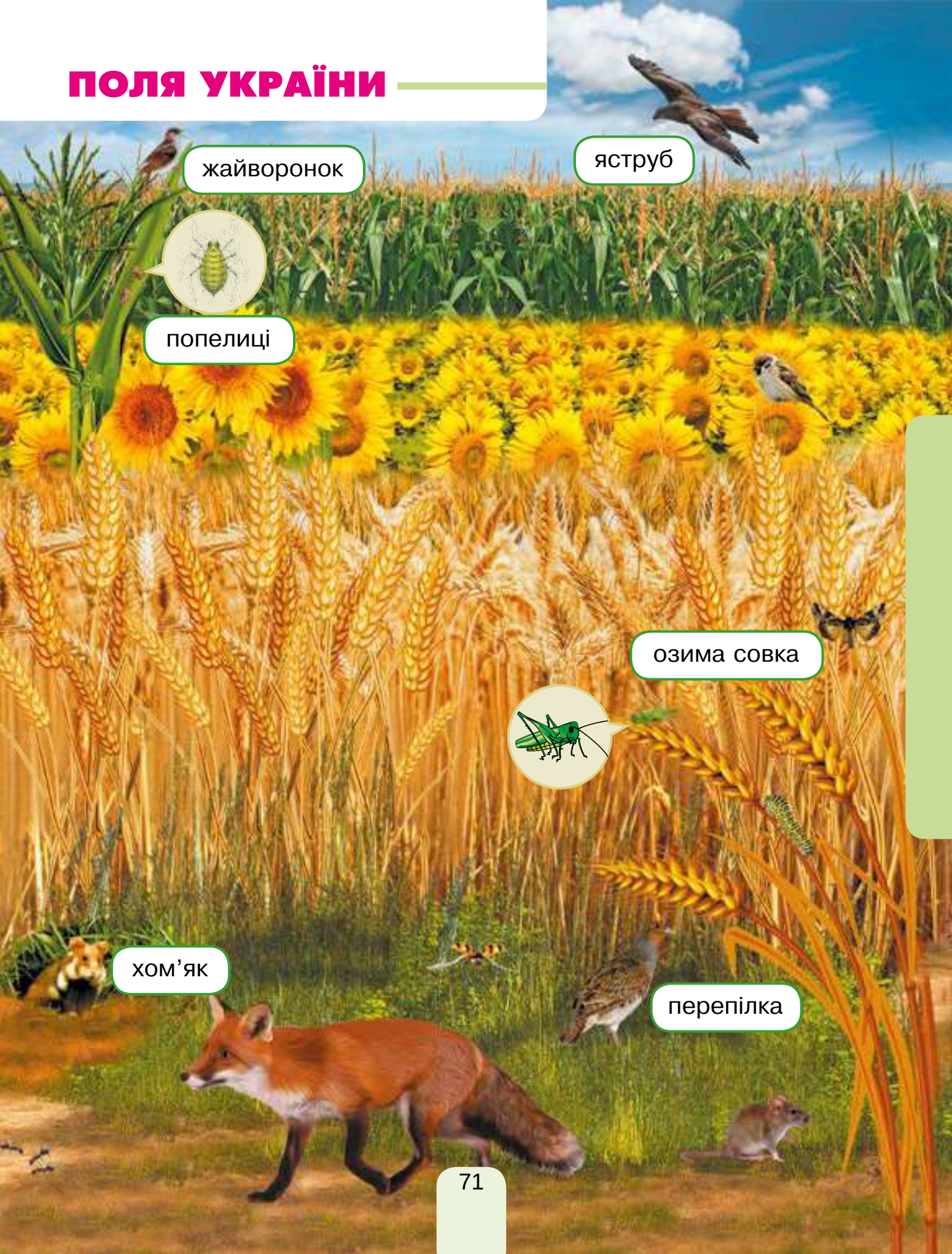

ЛУКИ

1. Чи доводилося вам бувати на луках? Розкажіть одне одному, що ви там бачили. Які звуки чули? Які запахи відчували?

2. Розглянь малюнок на с. 70. Назви́ рослини, які зростають на луках. До якої групи вони належать? Які із зображених рослин ти вже знаєш? З додаткових джерел дізнайся, які з них є лікарськими.

3. За малюнком на с. 70 розкажи, яких тварин можна побачити на луках. Які з них є свійськими, а які — ні? Які можуть бути небезпечними для людини?

4. Поміркуйте, для чого луки потрібні людям. Розкажіть, як люди використовують луки в місцевості, де ви живете.

5. Хто із зображених дітей турбується про природу, а хто — ні? Висловте своє ставлення до поведінки дітей на луках.

ПОЛЯ

1. Чи доводилося тобі бувати на полі? Розкажи про свої враження від побаченого й почутого.

2. Розглянь малюнок на с. 71. Назви́ рослини, які зростають на полях. До якої групи вони належать? Які це рослини — дикорослі чи культурні? Для чого люди їх вирощують?

3. Знайди на с. 71 зображення тварин — мешканців поля. До яких груп вони належать?

4. Розгляньте зображених тварин. Порівняйте хом'яка і польову мишу. Чим вони подібні? Чим відрізняються?

5. Поміркуйте, чи достатньо в полі їжі для птахів. Пограйте в гру «Впізнай птаха за описом».

КУЛЬБАБКИ

Виготов аплікацію «Кульбабки» за поданим зразком.

зозуля
лось
ліщина
мухомор
звіробій
вовчі ягоди

сова
сорока
шипшина

РОСЛИНИ, ГРИБИ І ТВАРИНИ ЛІСУ

1. Чи доводилося тобі бувати в лісі? Розкажи про свої враження.

2. Розглянь малюнок на с. 74-75. Які дерева ростуть у лісі? Які з них листяні, а які — хвойні? Назви́ кущі та трав'янисті рослини лісу. Які гриби ростуть у лісі?

3. Дослідіть, який смак, запах і колір чаю з лікарських рослин: малини, шипшини, суниці, звіробою.

малина

звіробій

суниця

шипшина

4. Назвіть зображені отруйні рослини та гриби. Розкажіть, як їх можна розпізнати.

вороняче око

мухомор

бліда поганка

конвалія

вовчі ягоди

5. Розглянь малюнок на с. 74-75. Розподіли зображених тварин на три групи. Які з тварин не належать до жодної з цих груп? Чому?

6. Пограйте в гру «Упізнай тварину за описом». Один учень описує звіра, зображеного на с. 74-75, а інший — називає.

ЗНАЧЕННЯ ТА ОХОРОНА ЛІСУ

1. Чому ліси називають природним багатством?

2. Чому ліс потрібно охороняти? Поміркуйте, що ви можете зробити, щоб зберегти ліс.

3. Розгляньте малюнки. Обговоріть, які правила безпеки в лісі порушили діти.

РЕМОНТ КНИЖКИ

Поремонтуй книжку за поданим зразком.

1.

2.

3.
МОЛОКО

ПРИРОДУ

ЗНАЧЕННЯ ПРИРОДИ ДЛЯ ЛЮДИНИ

1. Поміркуй, чи може людина жити без природи. Чому? Розглянь малюнки на с. 78-79. Розкажи, що дає нежива і жива природа людям.

2. Прочитай текст. За що людина має дякувати природі?

Природа — наше багатство. Вона дає людині їжу, одяг, ліки, воду, повітря, тепло і світло. З природних матеріалів людина будує дороги й будинки, заводи і фабрики, виготовляє машини, посуд, меблі та інші необхідні речі. Природа дарує людині радість і є джерелом здоров'я.

3. Розшифруйте прислів'я. Поясніть, як ви його розумієте.

Зприродоюжививдружбі, тобудевонатобівслужбі.

СТАВЛЕННЯ ЛЮДИНИ ДО ПРИРОДИ

1. Розглянь малюнок. Поміркуй, якої шкоди може завдати природі людина.

2. Як, на твою думку, треба ставитися до природи? Чому?

3. За поданими знаками складіть правила поведінки, яких потрібно дотримуватися, щоб не зашкодити природі.

4. Уяви, що в тебе з'явився друг — пташка. Розкажи про вашу дружбу.

МЕТЕЛИК

Виготов аплікацію «Метелик» за поданим зразком.

Київ
Дністер
гори
Карпати

Дніпро
Дніпро
Азовське
море
Чорне
море
Кримські
гори

НАРОДНІ СИМВОЛИ УКРАЇНИ

1. Розглянь малюнок. Назви́ рослини, якими українці з давніх-давен прикрашали свої садиби. Яка з них тобі подобається більше? Чому? Поміркуй, чому ці рослини називають народними символами України.

2. Відшукайте на малюнку, поданому вище, зображення калини. Опишіть її. Які у неї листки? Якого кольору квіти, плоди? На що схожа насінина за своєю формою? Чим вам подобається калина?

3. Назви́ зображених тварин. До якої групи вони належать? Порівняй їх. Що між ними спільного? Чим вони відрізняються? Чому, на твою думку, цих тварин вважають народними символами України?

4. Розшифруйте прислів'я. Поясніть, як ви його розумієте.
«БезвербиікалининемаУкраїни».

5. Скориставшись додатковими джерелами, знайдіть інформацію (легенди, приказки, прислів'я, вірші) про:

1 група — калину;

2 група — вербу;

3 група — солов'я.

ЧИМ СЛАВИТЬСЯ УКРАЇНА НА ВЕСЬ СВІТ

1. Розглянь зображені рослини. Як людина їх використовує?

2. За малюнком на с. 82-83 розкажіть, які товари Україна виробляє для себе та інших країн.

ЗВІДКИ БЕРУТЬСЯ ОЛІЯ ТА МЕД

1. Розглянь малюнки. Для чого використовують олію? Чи корисна вона для здоров'я?

2. Дослідѝ насінину соняшника.

Поклади насінину соняшника на аркуш паперу і зверху прикрий іншим аркушем. Роздави її. Що утворилось? Про що це свідчить? Понюхай жирну пляму. Що ти відчуваєш?

3. Відгадай загадку. Доведи, що ця тварина належить до комах. Яка вона: дика чи свійська? Чому ти так вважаєш?

Ця маленька трудівниця
мед збирає, як годиться:
все у вулик, все у соти —
не цурається роботи.

Наталія Гуркіна

4. Прочитайте текст. Що нового ви дізналися про бджіл? Чим корисні ці комахи?

Працьовиті комахи

Бджоли у вулику живуть сім'ями. Навесні вони будують із воску соти. У період цвітіння рослин ці працьовиті комахи збирають із квітів нектар. З нього бджоли виробляють цінний продукт харчування — мед, який містить багато корисних для людини речовин.

5. Поспостерігай за бджолою. Як вона рухається? Як шукає їжу? Сфотографуй або намалюй цю комаху.

ЗАВ'ЯЗУВАННЯ ШНУРКІВ

Навчися зав'язувати шнурки на своєму взутті за поданими зразками.

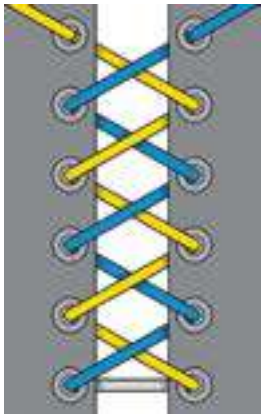

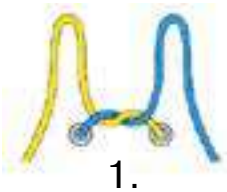
1.

2.

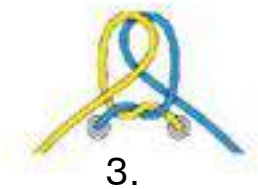
3.

4.

5.

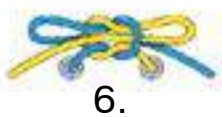
6.

горобина
шипшина
лілія лісова

ПОРУ

ОЗНАКИ ЛІТА

1. Розглянь малюнок на с. 88-89. Яку пору року на ньому зображено? Які ознаки допомогли тобі її розпізнати?

2. Поміркуйте, які зміни відбуваються у неживій природі влітку. Як світить Сонце? Чи високо піднімається над небосхилом? Який колір неба, хмар? Яке повітря влітку? Який дме вітер? Яка вода у водоймах?

3. Які літні місяці ви знаєте? Розкажіть про них.

4. Розглянь малюнки. Які природні явища можна спостерігати влітку?

5. Перевір народну прикмету.

Якщо зранку на листі роса — день буде спекотний.

РОСЛИНИ І ТВАРИНИ ВЛІТКУ

1. Розглянь малюнок на с. 88-89. Назви́ зображені рослини. Як вони змінилися з настанням літа? Які рослини квітнуть улітку? Які дають плоди?

2. Дізнайся з додаткових джерел, які турботи у птахів улітку.

3. Назвіть тварин, зображених на с. 88-89. Які з них належать до звірів? Як ви це визначили? Які турботи у тварин улітку?

ВІДПОЧИНОК ТА ОЗДОРОВЛЕННЯ ВЛІТКУ

1. Розглянь малюнки. В які ігри можна пограти влітку? У які ігри граєш ти? Розкажи.

2. Поміркуйте, чому кажуть, що літо — найкраща пора для зміцнення здоров'я на цілий рік.

3. Прочитай звернення дітей до літнього сонечка.

— Сонечко, сонечко, засвіти! Буду краще я рости.

КОРАБЛИК НА МОРІ

Виготов аплікацію «Кораблик на морі» за поданим зразком.

ПЕРЕВІРЯЮ СВОЇ ЗНАННЯ

ГРА-ТЕСТ «ЗІРКОВА МАНДРІВКА»

Поміркуй над першим запитанням та обери відповідь. Перейди до наступної картки, на номер якої вказує стрілка. Якщо відповідь правильна, ти отримаєш зірку, якщо помилкова — виконай додаткове завдання і спробуй ще раз.

1

До якої групи рослин належить горобина?

- кущі → №4
- дерева → №3

2

Повтори тему «Що з чого» (с. 44–45).

3

Хто зайвий?

- павук → №7
- метелик → №10

4

Пригадай, які рослини називають кущами.

5

Як називають цих птахів?

- осілі → №12
- перелітні → №13

6

Дізнайся, хто такий скульптор.

7

З чого виготовлені ці речі?

- пластмаса → №2
- деревина → №9

8

Пригадай, до якого виду транспорту належить літак.

9

Ким мріє стати хлопчик?

- скульптором → №6
- художником → №11

10 Пригадай, чому павук не належить до комах.

11

Що зайве?

12 Дізнайся, яких птахів називають осілими.

13

Частину якої рослини тут зображено?

трамвай — №8

літак — №5

14 Пригадай, які рослини квітнуть улітку.

15 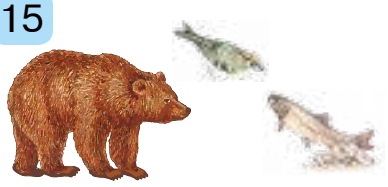

Де водяться ці тварини?

традесканції — №17

бегонії — №18

в Криму — №16

в Карпатах — №19

16 Пригадай, які тварини водяться в Карпатах.

17

Коли квітнуть ці рослини?

навесні — №14

влітку — №15

18 Повтори тему «Кімнатні рослини» (с. 21).

19 Полічи, скільки зірок тобі вдалося отримати.

ЗМІСТ

Мій відпочинок 4
Активний і пасивний відпочинок 6
Поведінка у громадських місцях 7
Як покращити свій настрій 8
Ялинка 9
Мої друзі 10
Хто такі друзі 12
Правила товаришування 13
Дівчатка і хлопчики 14
Подарунок для друга (подруги) 15
Мої домашні улюбленці 16
Домашні улюбленці 18
Котик 19
Безпечна поведінка з домашніми тваринами 20
Кімнатні рослини 21
Моя безпека 22
Безпека ігор та розваг 24
Мої дії в небезпечних ситуаціях 26
Рішення і наслідки 28
Будинок 29
Ким я мрію стати 30
Різноманітність професій 32
Я буду успішною людиною 33
Найважливіші винаходи людства 34
Кораблик 35
Техніка в житті людини 36
У світі машин 38
Громадський транспорт 39
Я — пасажир 40
Транспорт 41
У світі речей 42
Що з чого 44
З чого виготовляють книжки, зошити, олівці 44
Олівець-малювець 45
А вже весна, а вже красна 46
Ознаки весни 48
Рослини і тварини навесні 48
Турботи людей навесні 50
Вербові котики 51
Україна — моя Батьківщина 52
Моя країна 54
Україна — незалежна держава 55
Усі ми різні 56
Український віночок 57
Моє місто (село) 58
Природа рідного краю 59

Водні багатства України 60
Водойми України 62
Рослини і тварини прісних водойм 63
Моря України 64
Значення та охорона водойм 65
Бабки над водою 65
Гори України 66
У горах України 68
Рослинний і тваринний світ гір 68
Овечка 69
Луки і поля України 70
Луки 72
Поля 73
Кульбабки 73
Ліси — багатство України 74
Рослини, гриби і тварини лісу 76
Значення та охорона лісу 77
Ремонт книжки 77
Люби і бережи природу 78
Значення природи для людини 80
Ставлення людини до природи 80
Метелик 81
Україна і для себе, і для світу 82
Народні символи України 84
Чим славиться Україна на весь світ 85
Звідки беруться олія та мед 86
Зав'язування шнурків 87
У літню пору 88
Ознаки літа 90
Рослини і тварини влітку 90
Відпочинок та оздоровлення влітку 91
Кораблик на морі 91
Перевіряю свої знання 92

Джерела запозичення

Юлія Хандожинська. Каламутиться вода…
Інтернет-ресурс : https://mala.storinka.org/дитячі_мирилки_від_юлії_хандожинської.html — С. 13

Анатолій Камінчук. Це моя Україна
Інтернет-ресурс : http//posnayko.com.ua/reader/knizhnaya-polka/stihotvoreniya-ob-ukraine/tse-moya-ukraina-609.html

Ганна Черінь. Різні в світі є країни
Журнал «Барвінок», № 2, 2016.

Наталія Гуркіна. Ця маленька трудівниця…
Інтернет-ресурс : http://abetka.ukrlife.org/z_gurkina3.html

Відгадки

с. 86. Бджола.

Відомості про стан підручника

№	Прізвище та ім'я учня	Навчальний рік	Стан підручника		Оцінка
			на початку року	в кінці року	
1					
2					
3					
4					
5					

Навчальне видання

БУДНА Наталя Олександрівна, ГЛАДЮК Тетяна Володимирівна,
ЗАБРОЦЬКА Світлана Григорівна, ШОСТ Наталія Богданівна

Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ

Підручник інтегрованого курсу для 1 класу закладів загальної середньої освіти

(у 2-х частинах)

Частина 2

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України

Видано за державні кошти. Продаж заборонено

При оформленні підручників використані такі інтернет-джерела:

https://morguefile.com/ https://pixabay.com/

Головний редактор *Богдан Будний*
Редактори *Ірина Чорненька, Любов Левчук*
Обкладинка *Лілії Рейко*
Художники *Ігор Козій, Світлана Радчук, Лілія Рейко, Вікторія Дунаєва, Любомир Бейгер, Володимир Поворозник, Оксана Бурда, Олеся Томків*
Комп'ютерна верстка *Галини Телев'як*
Технічний редактор *Неля Домарецька*

Підписано до друку 19.07.2018. Формат 84x108/16. Папір офсетний. Гарнітура Pragmatica. Друк офсетний.
Умовн. друк арк. 10,080. Умовн. фарбо-відб. 40,320. Обл.-вид. арк. 7,670.
Тираж 15 036 пр. Зам. 168/07

Видавництво «Навчальна книга – Богдан»
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 4221 від 07.12.2011 р.

Навчальна книга – Богдан, просп. С. Бандери, 34а, м. Тернопіль, 46002
Навчальна книга – Богдан, а/с 529, м. Тернопіль, 46008
тел./факс (0352) 52-06-07; 52-05-48
office@bohdan-books.com www.bohdan-books.com

Надруковано на ПП «Юнісофт», вул. Морозова, 13б, м. Харків, 61036
Свідоцтво серія ДК №3461 від 14.04.2009 р.

УКРАЇНА – МОЯ БАТЬКІВЩИНА

ВОДНІ БАГАТСТВА УКРАЇНИ

ГОРИ УКРАЇНИ

ЛУКИ І ПОЛЯ УКРАЇНИ

ЛІСИ – БАГАТСТВО УКРАЇНИ

ЛЮБИ І БЕРЕЖИ ПРИРОДУ

УКРАЇНА І ДЛЯ СЕБЕ, І ДЛЯ СВІТУ

У ЛІТНЮ ПОРУ